4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores

Opgave 1 The Biggest Little Farm

1 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat een uitleg dat de blaffende hond vanuit Descartes' mechanistische opvatting over dieren geen bewuste ervaring heeft, met:

- het principe van uniformiteit van de natuur: dieren functioneren volgens wetten van de natuur die voor de hele natuur gelden 1
- het substantiedualisme: dieren hebben alleen een lichaam en geen geest 1

voorbeeld van een goed antwoord:
Vanuit Descartes' mechanistische opvatting over dieren heeft de blaffende hond geen bewuste ervaring. Dieren zijn volgens Descartes een complexe machine zonder geest of bewustzijn. Ze functioneren volgens de wetten van de natuur. Die natuurwetten zijn volgens Descartes van toepassing op de lichamen van planten, dieren en mensen, maar niet op het menselijk denkvermogen, dat hij 'geest' noemt. Voor Descartes zijn lichaam en geest twee substanties. Dieren hebben alleen een lichaam, mensen hebben naast een lichaam ook een geest. 2

2 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat mensen volgens Gruen geen unieke eigenschappen hebben ten opzichte van dieren, met een uitleg van het concept 'theory of mind' dat zowel mensen als dieren begrip hebben van het perspectief/de belevingswereld van anderen 1
- een uitleg dat mensen volgens Gruen geen unieke eigenschappen hebben ten opzichte van dieren, waarbij wordt ingegaan op een voorbeeld van cultuur 1
- een argument tegen Gruens opvatting dat mensen geen unieke eigenschappen hebben ten opzichte van dieren met het concept 'theory of mind' 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Vergelijkingen tussen mens en dier draaien vaak rond observaties dat dieren bepaalde capaciteiten niet hebben, die mensen wel hebben. Een voorbeeld daarvan is intelligentie. Een indicatie voor intelligentie is het hebben van een ‘theory of mind’. Dat houdt in dat je je kunt verplaatsen in het perspectief en de belevingswereld van anderen. Er zijn volgens Gruen ook niet-menselijke dieren, zoals chimpansees en dolfijnen, waarbij is vastgesteld dat ze dit kunnen. 1
- Ook zoiets als cultuur is niet uniek voor mensen volgens Gruen. Als voorbeeld noemt ze dat er culturele verschillen tussen verschillende diergroepen zijn gedocumenteerd. Er zijn dus culturele uitingen bij dieren vastgesteld, zoals dolfijnensoorten die zeesponzen gebruiken om te vissen. 1
- Je kunt tegen Gruens opvatting inbrengen dat mensen wel unieke eigenschappen hebben die dieren niet hebben en dat dit meer is dan alleen maar een gradueel verschil. Dat er dieren zijn die zich kunnen verplaatsen in het perspectief van anderen wil nog niet zeggen dat dat ook op de unieke manier van mensen gaat. Alleen mensen kunnen reflecteren op zichzelf en hun verhouding tot hun omgeving, heden, verleden en toekomst. Ze kunnen vragen stellen over hun eigen gedrag en dat van anderen en daar verschillende, ook fictieve antwoorden op geven. Dat is allemaal onderdeel van 'theory of mind' bij mensen. Ze kunnen dat inzetten als ze zich in een ander verplaatsen. Ik denk dat die complexiteit er niet is bij dieren. 1

3 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat volgens Taylor ieder organisme een teleologisch centrum van leven is met het voorbeeld van de ganzen: alle levende wezens zijn doelgericht en hebben er belang bij om hun doelen na te streven, zoals de ganzen er belang bij hebben om slakken op te eten 1
- een argument tegen Taylors opvatting dat ieder levend wezen vanwege zijn teleologische centrum een gelijke morele status heeft 1

voorbeeld van een goed antwoord:
- Volgens Taylor zijn alle levende wezens doelgericht en hebben ze er belang bij om hun doelen na te streven. Het nastreven van die doelen is het goede voor die levende wezens. Het eten van slakken is voor de ganzen een doelgerichte handeling. De slakken voorzien in het belang van de ganzen. 1
- Vanuit Taylor zou je zeggen dat ook de slakken een teleologisch centrum hebben en dus een gelijke morele status hebben als ganzen of mensen. Daar kun je tegenin brengen dat slakken misschien wel doelen hebben en belangen hebben om die doelen na te streven, maar toch echt minder bewust ervaren dan ganzen of mensen. Een teleologisch centrum hebben betekent dus niet automatisch dat je ook eenzelfde morele status hebt. 1

4 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat Taylors argument voor zijn opvatting dat mensen moreel verantwoordelijk zijn voor andere levende wezens vanwege hun unieke morele besluitvormingscapaciteiten, waarbij wordt ingegaan op:
- Johns worsteling met het doodschieten van de prairiewolf 1
- een van Taylors plichten: geen schade toebrengen aan de natuurlijke omgeving / niet ingrijpen in de natuur / geen andere levende wezens misleiden / toegebrachte schade ten gevolge van menselijke activiteit herstellen 1

voorbeeld van een goed antwoord:
Volgens Taylor zijn mensen moreel verantwoordelijk voor de belangen van andere wezens vanwege hun unieke morele besluitvormingscapaciteiten. In het voorbeeld van Johns worsteling kun je die capaciteit zien. John reflecteert op zijn handelen en wat dat handelen betekent voor zijn visie op hoe hij de boerderij runt. Omdat mensen zoals John zich kunnen afvragen of ze wel het goede besluit hebben genomen en eventueel hun handelingen in de toekomst kunnen aanpassen, moeten mensen, zeker als ze een boerderij vol levende wezens runnen, de morele verantwoordelijkheid voor de belangen van die wezens nemen.
Daarbij is het, zoals Taylor zegt, belangrijk dat mensen niet ingrijpen in de natuur. Is een prairiewolf doden ingrijpen? In zekere zin wel, maar een boerderij beginnen is dat ook al. Alleen een mens kan de afweging maken of een boerderij voldoende rekening houdt met de belangen van alle levende wezens op en om die boerderij (prairiewolven, kippen) en of er sprake is van ingrijpen in de natuur. 2

Vraag	Antwoord	Scores

5 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat milieuproblemen volgens ecolibertariërs via de vrije markt moeten worden opgelost, omdat ze ervan uitgaan dat de vrije markt rechtvaardig is: door eerlijke overeenkomsten tussen legitieme bezitters wordt de kwaliteit/duurzaamheid van natuurlijke hulpbronnen gewaarborgd 1
- een uitleg hoe Molly en John vanuit het ecolibertarisme om zouden moeten gaan met de schade door de weggespoelde grond: diegenen die eigendom schaden aansprakelijk stellen 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Ecolibertariërs gaan ervan uit dat de vrije markt positieve klimaatuitkomsten kan hebben, mits de kwaliteit en duurzaamheid van natuurlijke hulpbronnen worden gewaarborgd. Als er eerlijke overeenkomsten zijn gemaakt tussen legitieme bezitters, gaan individuen goed voor hun bezit zorgen en dus voor de grond en de natuur en dan zal dat een positief effect hebben op het klimaat. 1
- De schade door de modderstromen bij Molly en John wordt veroorzaakt door het slechte waterbeheer van de omringende buren. Vanuit het ecolibertarisme beschermen eigenaren hun eigendom en moeten Molly en John de buren aanklagen, omdat zij verantwoordelijk zijn voor de schade. 1

6 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van Berry's kritiek op industriële technologie in de landbouw: industriële technologie houdt geen rekening met de grotere patronen/systemen / onvoorziene problemen / schade op lange termijn 1
- een toepassing van een voorbeeld van industriële technologie bij de uitleg van Berry's kritiek op industriële technologie in de landbouw 1
- een uitleg met deze kritiek dat de aanpak met knaagdieren en uilen past bij Berry's pleidooi voor kleinschalige, duurzame landbouwpraktijken: knaagdieren en uilen zijn een oplossing waarmee de nauwe verbinding tussen mensen en grond / een lokaal voedselsysteem in stand wordt gehouden 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Industriële technologie in de landbouw probeert vaak een probleem op te lossen, bijvoorbeeld een te lage voedselproductie, maar houdt geen rekening met de grotere patronen en systemen waarbinnen de problemen ontstaan. Daardoor brengt industriële technologie in de landbouw of extra problemen voort of wordt het oorspronkelijke probleem helemaal niet opgelost. 1
- Als je bijvoorbeeld voldoende voedsel wilt produceren en daarbij steeds grotere tractoren gebruikt, wil je niet dat die tractoren zelf zo zwaar zijn dat ze de bodem verdichten, waardoor je er een probleem bij krijgt. Je moet blijven kijken naar het grote patroon en naar wat er nodig is om wel voldoende voedsel te blijven produceren, maar je moet niet met de gebruikte technologie weer nieuwe problemen creëren of de situatie verslechteren. 1
- Kleinschalige, duurzame landbouw zoals op de boerderij van Molly en John heeft oog voor die grotere patronen. Molly en John zoeken naar oplossingen in harmonie met het natuurlijke ecosysteem en met behoud van de gezondheid van de grond. Uilen houden de hoeveelheid knaagdieren op peil om de grond optimaal te kunnen benutten. Dat is beter dan grote tractoren te gebruiken die weliswaar op de korte termijn iets oplossen, maar op de lange termijn juist de problemen verergeren. Door geen tractoren maar uilen en knaagdieren te gebruiken voor de juiste kwaliteit van de grond, wordt de nauwe verbondenheid tussen mensen, grond en dieren behouden met kleinschalige en duurzame oplossingen. 1

7 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een weergave van de kritiek van het kosmopolitisch liberaal-egalitarisme op de wereldwijde focus op ongelimiteerde economische groei: ongelijkheid tussen arm en rijk wordt vergroot / natuurlijke rijkdommen worden uitgeput.

voorbeeld van een goed antwoord:
De kritiek van het kosmopolitisch liberaal-egalitarisme is dat de focus op ongelimiteerde economische groei de ongelijkheid tussen arm en rijk vergroot. Opbrengsten van economische groei bereiken arme mensen niet en rijke mensen worden er alleen maar rijker van.

Vraag	Antwoord	Scores

8 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een argument tegen de oplossing van ontgroeien dat de huidige consumptiemaatschappij niet kan voortbestaan / welzijn belangrijker is dan welvaart, waarbij wordt ingegaan op tekst 1.

voorbeeld van een goed antwoord:
Een argument tegen de oplossing van ontgroeien is dat het nogal naïef is om te beweren dat de huidige consumptiemaatschappij niet kan voortbestaan. Die kan prima voortbestaan en die kan zelfs samengaan met verduurzaming. Onze hang naar genot en gemak, zoals genoemd in tekst 1, plaatst ons niet buiten een natuurlijk, circulair ecosysteem, maar stimuleert naast consumptie ook duurzame oplossingen. Door technologie te gebruiken op het gebied van voedselproductie bijvoorbeeld, kan de druk op de natuurlijke hulpbronnen van de aarde aanzienlijk verminderen en kan zelfs vervuiling worden tegengegaan. De menselijke inventiviteit op het gebied van technologie, inclusief de economische groei die daarvoor nodig is, lijkt me wat dat betreft onderdeel van die ‘natuurlijke kringloop van leven en dood’ uit tekst 1. Ik zou niet weten hoe je daar als mens buiten kunt belanden en waarom we onze hang naar gemak en geluk moeten opgeven.